

Alice Valeria Micu:
O EPOPEE DUNĂREANĂ

Editorul și poetul **Nicolae Tzone** revine cu un volum uriaș, "dunăre kilometrul 510/ o poveste de viață de moarte și de naștere cum nu au mai fost și nici nu vor mai fi altele/ cartea nenăscutului", apărută în 2021 la Editura Vinea, cu o prefață de **Angela Furtună. Suzana Fântânariu** adaugă nu mai puțin de 40 de ilustrații. În "addenda" găsim o scrisoare adresată autorului de Lucian Vasilescu și o selecție generoasă de fragmente critice scrise de-a lungul anilor, pe marginea operelor autorului.

Suzana

Volumele anterioare, "nicolae magnificul", "capodopera maxima", "viața cealaltă și moartea cealaltă" au o firească urmare în

"dunăre kilometrul 510", dacă luăm în considerare una din temele obsesive din creația lui Nicolae Tzone, poetul, poemul, creația și raportul creatorului cu limbajul. Autorul și-a exprimat în repetate rânduri încrederea totală, de nezdruncinat în poemul amplu, în poemul-capodoperă, văzut ca depozitar al memoriei umanității și cale unică de atingere a stării de grație, de sfințenie a întregii lumi, similară momentului de existență succesiv creației. Mai mult, cu fiecare volum, autorul completează tabloul cultural magnific, astfel încât aproape fiecare pagină deschide simbolic, prin referințe directe, cărțile cu care Tzone stabilește afinități electiv.

Descurajantă prin dimensiuni pentru un cititor care ajunge accidental să o deschidă, cartea este extrem de generoasă cu cititorul antrenat, care vânează provocările. Tzone se adresează celor care au citit aceleași cărți cu el, căci în lipsa unei racordări complete la sistemul vast de referințe, s-ar pierde chiar esența cărții, satisfacția deplină a lecturii, rămânându-se cu firul epic. L-am putea bănuși de mania grandorii pe autor, văzând cum se plasează pe aceeași treaptă, în sistemul său de referință, cu platon, socrate și cezar, cu eminescu și rimbaud, cu blaga, andré breton, george sand, baudelaire, cu dumnezeu și iisus. Autorul nu utilizează inițiale, dar nici aici nu ar trebui să vedem o demolare a miturilor, ci, mai degrabă, o ridicare la nivel de simbol. Am putea vorbi chiar de egocentrism, dar ce ar fi un poet

fără autoreferențialitatea dusă uneori până departe? Nu l-am avea pe Mopete al lui Mircea Ivănescu, nici pe Popescu al lui Cristian Popescu. Așa îl avem pe "tzone", creator-buzdugan, care lansează aparente autoironii: „eu însumi mă trimit ca pe un fiu încrezut în poeme de zi/și în poeme de seară”. În fine, poetului i se potrivește perfect narcisismul auctorial cu care își populează lumea poetică, reiterând emfatic numele său, mai ales că nu-i lipsește autoironia cu care-și șlefuieste efigia. Aspirația spre Capodoperă e asumată:

„rămân cufundat în frumusețe absolută până peste creștetul capului meu/ capodopera e mănunchiul de nuferi ce se deschid clipă de clipă pe apa lacului de la ipotești/ capodopera e această sanda de aur roșu care a căzut de pe călcâiul lui ahile pe câmpiile troiei cu mult înainte de a muri/ mă încălț cu ea pășesc pe lac la ipotești printre nuferii înfloriți șchiopățez dar nu mă scufund/ capodopera e mama mea la treizeci și trei de ani/ țipă iată atât de tare țipă și mă naște pe o velință roșie/ ce plutește pe apele dunării în fiecare zi la orele unsprezece și treizeci și trei de minute/

capodopera este acest cărăbuș de pământ roșu care trece recunoscător de pe mormântul lui nabucodonosor pe mormântul lui alexandru macedon și tot așa înainte și înapoi/ ajunge iat-o ajunge chiar acum pe marginea mormântului meu din viitor/ capodopera mă înmormântează și mă înviază și din nou mă înmormântează în timp ce o scriu/ capodopera este singurul sicriu din toate lumile ce au fost sunt sau vor veni în care nu putrezesc nici cuvintele/ nici buzele nici carnea de pe oase și nici oasele trupului”.

Până la urmă, asperitățile marginilor dispar, iar dintr-un nume propriu, adică un semn, tzone devine o sursă de semnificații,

aplatizată până la anonim prin supraexpunere. Auto-portretizarea și inserarea în scenarii canonizante este un alt pilon cu care Tzone își construiește mitologia. Inițierea autorului în poezie are origine divină:

„zeul mi-a intrat în carne ca un ciob și a rămas cu mine/ca și când ar fi fost carnea mea încă de pe când eram în burta/mamei mele și-mi trebuia pe oase un pumn sau doi de carne/neputrezitoare și nemirositoare precum obișnuita carne de om”.

Acolo, căutând și scriind Poemul e spațiul neviciat spre care aspiră. Scrisul e o naștere continuă, asumată, generată de creator și muză: „cum nu știați că peștii din dunăre de la un mal la celălalt mal/ sunt de un secol și mai bine fiii și fiicele mele/(...) sunt pescar de pești din mine însumi și din mila sunt pescar de poeme din mine însumi și din mila/sunt jumătate om jumătate fir de nisip de dunăre/când am poftă de scris mă ascund de semeni pe fundul răcoros și sticlos al dunării”.

Angela Furtună

Dacă povestea de dragoste dintre nicolae magnificul și dona huana, personajele din volumul nicolae magnificul, se petrece în Moarte, în dunăre kilometrul 510, tzone, mila și nenăscutul lor fiu sunt simultan în Viață și în Moarte, pe Dunăre și în toate

locurile de referință pentru cultura umanității, acum și de la începutul lumii. Tzone anulează spații și timp, granițe de orice fel, condensează totul, căutând particula lui Dumnezeu în și prin poezie, văzută ca unică poartă spre inocența paradisiacă: „aș vrea să găsesc ce n-am pierdut niciodată aș vrea să pierd ce n-am găsit niciodată/ aș vrea să fiu apă de dunăre și piatră de dunăre și nisip de dunăre/ și deasupra mea să zboare pescărușii pe care i-am văzut/de la vârsta de patru ani și până în ziua de azi”. Umorel negru nu lipsește din arsenal: „e bine cunoscut că moare repede repede cine scrie capodopere/în limba română”.

Cu o gesticulație amplă, depășind 500 de pagini, poetul își inițiază fiul-poem, iubește, trăiește, moare, scrie, călătorește într-un vis cu ochii deschiși printr-o bibliotecă bogesiană. Onirismul său e aproape firesc în economia acestui volum neo-suprarealist, construit din împletirea cu tăieturi cinematografice a câtorva fire: aventurile lui tzone, dragostea dintre tzone și mila, travaliul perpetuu al ieșirii nenăscutului fiu, scrisul ca singură noimă.

Volumul abundă în imagini luxuriante, în versuri memorabile: „Dacă nu aș ști doamne să scriu aș muri în clipa următoare” spune la un moment dat, într-o mărturisire adresată divinității, iar alteori, dedublându-se, vorbește cu sine. Finalul cărții este cât se poate de explicit, desăvârșind această artă poetică de mari dimensiuni: „poemul meu este o mamă foarte bună va naște la soroc copilul/pe care l-am visat și pe care l-am așteptat o viață întregă/și o moarte întregă și mai multe cărți la rând/ va fi primul poem care va naște un om viu un pui de om/cu un ochi ca al milei cu un ochi ca al meu/ nu mai este așa de mult până atunci ziua zilelor se apropie/ va fi o naștere cum nici alta pe lume nu a mai fost/ iisuse dac-o

fi să nu mai rămân pe lumea aceasta până atunci/ știi ce ai de făcut deja l-am învățat tot tot tot ce știu/despre viață moarte și poezie ai grijă de el/cum ai avut și de mine”.

Tzone îi opune esențializării construcția amplă, dantescă, homeriană. E ca un muzician ce compune o simfonie acoperind secole de interpretare, cântând simultan la mai multe instrumente. În demersul programatic de a-și copleși cititorul, de a-i dăruia Capodopera – izvor al imaginației de neoprit, al stării de transă de care se lasă subjugat, Nicolae Tzone pornește de la kilometrul dunărean 510 ca o tornadă și aspiră tot ce are mai bun cultura noastră și cea universală. Se lasă aspirat pe sine, iubita simbolică cu care visează să zămislească Poemul și ne transportă într-o aventură pe cât de incredibilă, pe atât de adevărată.

* cronică apărută în Apostrof, nr. 9 (400), 2023

SAGA PUBLISHING